

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	23
Εισαγωγή	25

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Συνοπτική θεώρηση των κυρίων φιλοσοφικών κλάδων – Συστηματικές αναγνώσεις

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	54
-------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	57
1. Η δυσκολία του ορισμού της φιλοσοφίας	58
α) Η φιλοσοφία δεν αποτελεί συγκεκριμένο τρόπο έρευνας	58
β) Η φιλοσοφία στοχεύει στην ανεύρεση του νοήματος της αντικειμενικής αλήθειας	60
γ) Η φιλοσοφία ως δυναμική θεώρηση των ανθρώπινων αναζητήσεων και ανησυχιών	62
δ) Η αντιμετώπιση επιμέρους προβλημάτων εξειδικεύεται στους ποικίλους κλάδους της φιλοσοφίας	64
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Ο δυναμικός χαρακτήρας της φιλοσοφίας	66
2. Η φιλοσοφία ως πραγμάτωση του ανθρωπίνου πνεύματος	67
2. Βασικές προϋποθέσεις φιλοσοφίας	68
α) Η σχέση και η διαφορετικότητα του ανθρώπινου πνεύματος με την αντικειμενική πραγματικότητα	68
β) Η απορία και ο θαυμασμός ως πηγή τού φιλοσοφείν	69
γ) Η φιλοσοφία αποτινάσσει κριτικά τις αδιύλιστες και έτοιμες απόψεις	70

δ) Η φιλοσοφία επιδιώκει την αντικειμενικότητα και την συστηματικότητα	71
ε) Η φιλοσοφία συλλαμβάνει και αναλύει έννοιες και αξίες	72
στ) Η φιλοσοφία υπερβαίνει τις σκοπιμότητες και τους δογματισμούς και κατατείνει στην πνευματική ελευθερία	73
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Ο θαυμασμός και η απορία ως απαρχές τού φιλοσοφείν	74
2. Ο αντιπροσαρμοστικός και ο επαναστατικός χαρακτήρας της φιλοσοφίας	75
3. Η φιλοσοφική κριτική ως θεωρία	76
3. Φιλοσοφία και επιστήμη	77
α) Η ιδιότητα των επιστημών έναντι της φιλοσοφίας	77
β) Ιστορικά παραδείγματα για την σχέση φιλοσοφίας - επιστήμης	79
γ) Αλληλεπίδραση επιστήμης - φιλοσοφίας	82
δ) Η Φιλοσοφία ως θεωρητικοποίηση (γενίκευση, αναδιατύπωση και επανεξέταση προβλημάτων)	85
ε) Η φιλοσοφία διαφοροποιείται από την επιστήμη, διότι λειτουργεί ως διαδικασία συνειδητοποίησης	86
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η αυστηρή εξειδίκευση της επιστήμης	87
2. Το ανοικτό πεδίο έρευνας της φιλοσοφίας	88
3. Σχέσεις φιλοσοφίας-επιστήμης	88
4. Έχει άραγε επέλθει ο “θάνατος” της φιλοσοφίας;	89
α) Η ανάπτυξη των επιστημών και η αμφισβήτηση της φιλοσοφίας	89
β) Η φιλοσοφία ως κριτικός έλεγχος	91
γ) Η φιλοσοφία απέναντι στην μηχανοποίηση της σύγχρονης ζωής	92
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η αξία της φιλοσοφίας	94
Δραστηριότητες για εμπέδωση	95
Προς την διατύπωση προβληματισμών για προεκτάσεις	98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΓΙΚΗ

Ο άνθρωπος ως ον που σκέπτεται λογικά	107
1. Γλώσσα και λόγος	108
α) Γλώσσα και πραγματικότητα	108
β) Γλώσσα και σκέψη	109
γ) Η γλώσσα ως πολιτιστική κατάκτηση	110
δ) Η έννοια του λόγου	112
ε) Η Λογική ως κλάδος της Φιλοσοφίας	113
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Το έργο της λογικής	115
2. Στοιχεία τυπικής λογικής	117
α) Έννοια	117
β) Κρίση	118
γ) Επιχείρημα	119
δ) Συλλογισμός	119
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Ο ορισμός της πρότασης από τον Αριστοτέλη	120
2. Λογικές και Ψευδολογικές προτάσεις	121
3. Οι λογικές αρχές και το κύρος τους	122
α) Τι είναι λογικές αρχές	122
β) Τα είδη των λογικών αρχών. Η αρχή της ταυτότητας	123
γ) Κριτική του κύρους των λογικών αρχών	127
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Λογική και διαλεκτική	129
4. Τυπική και ουσιαστική ορθότητα της σκέψης	131
α) Ιδιοτυπία και στόχοι της τυπικής λογικής	131
β) Το πρόβλημα της εγκυρότητας. Λογική δομή και αλήθεια	132
γ) Η μαθηματικοποίηση της λογικής	133
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Λογική και μαθηματικά	134
Δραστηριότητες για εμπέδωση	136
Προς την διατύπωση προβληματισμών για προεκτάσεις	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑ - ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

<i>Ο άνθρωπος ως ον το οποίο γνωρίζει και θεωρητικώς κατασκευάζει</i>	147
1. Έννοια και περιεχόμενο της γνωσιολογίας.	
Το πρόβλημα της Δυνατότητας	148
– Δογματική θέση	149
– Σκεπτικιστική θέση	150
– Κριτική θέση	152
– Κριτική επισκόπηση των ανωτέρω θέσεων	152
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η γνωστική έφεση	154
2. Ο «από του προς τι» τρόπος των Σκεπτικών	155
2. Η πηγή της γνώσης	156
1. Ορθολογισμός - Ενορατισμός	156
Προσωκρατικοί	157
Πλάτων	157
Αριστοτέλης	158
Ντεκάρτ	158
Λάιμπνιτς	159
Σοπενχάουερ	160
2. Εμπειρισμός	160
Σοφιστές	161
Αριστοτέλης	161
Λοκ	162
Χιουμ	162
3. Καντιανός κριτικισμός	163
4. Φαινομενολογία	164
– Κριτική επισκόπηση των ανωτέρω θέσεων	165
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Στην ανθρώπινη νόηση υπάρχουν <i>a priori</i> θεμελιώδεις αρχές	166
2. Εμπειρία και νόηση ως πηγές της γνώσης	168
3. Το αντικείμενο της γνώσης	168

A) Ιδεαλισμός	168
1. Υποκειμενικός ιδεαλισμός	169
Ντεκάρτ	169
Μπέρκλεϋ	170
2. Αντικειμενικός ιδεαλισμός	171
Πλάτων	171
Έγκελος	172
B) Ρεαλισμός	172
Αφελής ρεαλισμός	173
Κριτικός ρεαλισμός	174
Διαλεκτικός υλισμός	175
Γ) Απόπειρες υπέρβασης και σύνθεσης	176
– Κριτική θεώρηση των ανωτέρω θέσεων	177
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η γνωσιολογική πλάνη των αισθήσεων	178
2. Η σκέψη αντανάκλαση της πραγματικότητας	179
4. Έννοια και περιεχόμενο της επιστήμης	179
A) Ο ορισμός της έννοιας της επιστήμης ως φιλοσοφικό πρόβλημα	179
B) Η συμβολή του ελληνικού πνεύματος στην θεμελίωση της επιστήμης	181
Γ) Τα επιστημολογικά εμπόδια	184
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η επιστήμη ως υπέρβαση της απλής γνώμης	188
2. Η μονιμότητα της μαγικής ψυχοτροπίας	189
5. Εισαγωγή στην μεθοδολογία της επιστήμης	190
A) Οι επιστημονικές μέθοδοι έρευνας. Οι προϋποθέσεις της εγκυρότητας της επιστημονικής έρευνας	190
B) Η σχέση αιτίου - αιτιατού	191
Γ) Γνώση ενορατική και γνώση διάμεση	192
Δ) Παραγωγή - επαγωγή	195
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η έννοια της ενόρασης	197
2. Η σημασία της επαγωγικής μεθόδου	198

6. Η επιστημονική γνώση και η αλήθεια	199
Α) Η αναζήτηση της επιστημονικής γνώσης	199
Β) Η έννοια της επιστημονικής αλήθειας	202
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η αρχή της επαληθευσιμότητας	205
2. Η αρχή της διαψευσσιμότητας	205
3. Η επιστήμη ως υπέρβαση της άμεσης αντίληψης	206
7. Το πρόβλημα της κατάταξης των επιστημών	207
Α) Θετικές - φυσικές επιστήμες	207
Β) Κοινωνικές - ανθρωπιστικές επιστήμες	209
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η σχέση του επιστημονικού φαινομένου με το επιστημονικό νοούμενο	212
8. Επιστήμη, τεχνική, τεχνολογία	213
Α) Αλληλοεξάρτηση επιστήμης και τεχνικής	213
Β) Η τεχνική/τεχνολογία ως πολιτιστικό επίτευγμα	214
Γ) Οι παρενέργειες του τεχνολογικού πολιτισμού	215
Δ) Σύζευξη τεχνικής/τεχνολογίας και φιλοσοφίας	216
Ε) Η ηθική διάσταση της επιστήμης	217
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η ευθύνη της Επιστήμης	217
Δραστηριότητες για εμπέδωση	219
Επιλογικές επισημάνσεις	224

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

Αναζητώντας το αιώνιο όπισθεν των εφήμερων	229
1. Εισαγωγή στη Μεταφυσική	230
Α. Η έννοια της Μεταφυσικής	230
Β. Η Μεταφυσική ως επιστήμη του Όντος	231
Γ. Η Μεταφυσική ως συνολική θεώρηση της υφής των πραγμάτων	232
Δ. Η Μεταφυσική ως μελέτη των υπερβατικών περιοχών	233
Ε. Η Μεταφυσική ως Θεολογία	234

ΣΤ. Η Μεταφυσική ως διερεύνηση των a priori δομών της αισθητηριακής εμπειρίας	234
Ζ. Η Μεταφυσική ως παράμετρος των γνωσιολογικών αναζητήσεων	235
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η Μεταφυσική ως επιστήμη τού όντως όντος	236
2. Η Μεταφυσική ως μελέτη του υπερνοητού	237
2. Συνοπτική θεώρηση των κορυφαίων μεταφυσικών θεωριών	238
α) Προσωκρατικοί	238
β) Πλάτων, Αριστοτέλης	238
γ) Χριστιανικός Μεσαίωνας	240
δ) Ντεκάρτ, Λάιμπνιτς, Σπινόζα	241
ε) Αγγλικός εννοιολογικός εμπειρισμός: Χιουμ, Καντ	242
στ) Νεότερες προσεγγίσεις	244
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η Μεταφυσική του Πλάτωνα	245
2. Η Μεταφυσική του Λάιμπνιτς	246
3. Ψυχή και σώμα	248
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η μύηση της ψυχής	251
4. Ο άνθρωπος ενώπιον του θανάτου	252
α) Θάνατος και φιλοσοφία	252
β) Απόπειρες υπέρβασης της αγωνίας του θανάτου	254
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η έννοια της αγωνίας	255
5. Νεότερες και σύγχρονες θεωρήσεις	256
α) Η επίγνωση των ανθρώπινων ορίων ως νέα εκκίνηση για την διερεύνηση του επέκεινα	256
β) Ανατοποθέτηση των μεταφυσικών προβλημάτων υπό το φως των επιστημονικών εξελίξεων	257
γ) Η κριτική της μεταφυσικής από τον λογικό θετικισμό	258
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Κριτική του λογικού θετικισμού	260

Δραστηριότητες για εμπέδωση	261
Προς την διατύπωση προβληματισμών για προεκτάσεις	265

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΗΘΙΚΗ

1. Η έννοια της ηθικής. Οι δύο εκφάνσεις της ηθικής	272
α) Η Ηθική ως μελέτη αρχών	272
β) Η Ηθική ως φιλοσοφικός στοχασμός	274
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η αξία της ηθικής και κριτικές επαναδιατυπώσεις	279
2. Θεωρητικές προσεγγίσεις της ηθικής.	
Οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί όροι διαμόρφωσής της	280
2. Ευδαιμονία, αγαθό, ηθικές αξίες	281
α) Η ευδαιμονία και οι προϋποθέσεις της	281
β) Η έννοια της αρετής. Αρετή και ανθρώπινος λόγος	283
γ) Διάκριση μεταξύ γεγονότων, ιδιοτήτων και ουσιών (επίπεδο του όντος) και σημασιών, αξιών, ποιοτήτων (επίπεδο του δέοντος). Οι ηθικές αξίες	285
δ) Οι ηθικές αξίες έχουν σχετικό ή απόλυτο χαρακτήρα;	287
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Σχέση αρετής - ευδαιμονίας	290
2. Η έννοια της ευδαιμονίας	290
3. Η ηθική συνείδηση και τα προβλήματά της	291
α) Η έννοια της ηθικής συνείδησης	291
β) Προβλήματα της ηθικής συνείδησης	292
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η έννοια της ηθικής συνείδησης	296
4. Η σχέση με τον συνάνθρωπο	297
α) Απέναντι στους άλλους	297
β) Προϋποθέσεις για την συνάντηση των συνειδήσεων	298
γ) Η δυνατότητα κατανόησης του άλλου	299
δ) Αντιπαλότητα, συνεργασία, αγάπη	300
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η έννοια της αγάπης	302

5. Η ανθρωπίνη βούληση μεταξύ της αυτονομίας και της ετερονομίας	303
α) Ο αυτοκαθορισμός της βούλησης	303
β) Κριτική της θεωρίας για την ελευθερία της βούλησης	305
γ) Ελευθερία της βούλησης και αιτιοκρατία	307
δ) Η ηθική ελευθερία ως σταδιακή κατάκτηση	309
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Πρακτικός λόγος και ελευθερία	312
2. Ηθική συνείδηση και αιτιότητα	312
Ερωτήσεις για αυτενέργεια	313
Παράρτημα ιστορικών διευκρινίσεων	317

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Τι είναι ο άνθρωπος	323
1. Η ιδιαιτερότητα του ανθρώπου και η υπεροχή του σε σχέση με το ζώο	324
A) Κοινά γνωρίσματα μεταξύ του ανθρώπου και του ζώου	324
B) Υπεροχή του ανθρώπου σε σχέση με το ζώο	326
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Ο Μύθος ως πρώτη έκφραση της έλλογης δράσης του ανθρώπου και υπέρβασης του απόλυτου φυσιοκρατικού ντετερμινισμού	328
2. Ο άνθρωπος ως ον με ιστορικότητα	329
A) Διάκριση μεταξύ φύσης και πολιτισμού	329
B) Ο πολιτισμός αλλοιώνει ή τελειοποιεί τον άνθρωπο;	330
Γ) Η έννοια της προόδου	332
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η πνευματική εξέλιξη ως υπέρβαση της φυσικής κατάστασης	334
3. Ο άνθρωπος ως αυτοσκοπός. Ο ανθρωπισμός	335
A) Η έννοια του ανθρωπισμού	335
B) Ο άνθρωπος ως υποκείμενο	337
Γ) Αμφισβητήσεις της παραδοσιακής αντίληψης για τον άνθρωπο	339

Δ) Έχει επέλθει ο “θάνατος του ανθρώπου ως προσωπικότητας”;	342
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η ελευθερία ως ιδίωμα του υποκειμένου	343
2. Οι οικονομικές βάσεις προσδιορισμού του υποκειμένου	344
4. Ο άνθρωπος απέναντι στην φύση	345
Α) Ο άνθρωπος ως μέρος της φύσης	345
Β) Ο άνθρωπος ως κυρίαρχος της φύσης	346
Γ) Ο άνθρωπος ως καταστροφέας της φύσης	347
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η αρνητική παρέμβαση του ανθρώπου στην φύση	349
Δραστηριότητες για εμπέδωση	349
Προς την διατύπωση προβληματισμών για προεκτάσεις	352

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Ο άνθρωπος απέναντι στο ωραίο και στην τέχνη	359
1. Εισαγωγή στην Αισθητική	360
α) Η έννοια του ωραίου	360
β) Η Αισθητική ως κλάδος της Φιλοσοφίας	361
γ) Φύση και τέχνη, μίμηση και δημιουργία	362
δ) Ιστορικό διάγραμμα των αντιλήψεων περί Αισθητικής	364
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Η έννοια του ωραίου	367
2. Η σχέση της τέχνης με την φύση	367
2. Τα κύρια προβλήματα της Αισθητικής	368
α) Η αισθητική εμπειρία	368
β) Υφή και ιδιαιτερότητα του έργου τέχνης	370
γ) Οι αισθητικές κατηγορίες	372
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	
1. Τα γνωρίσματα της τέχνης	374
2. Η υφή των αισθητικών κατηγοριών	375
3. Τέχνη και πραγματικότητα	376

<i>Περιεχόμενα</i>	15
α) Τέχνη και τεχνική	376
β) Διαφοροποίηση της τέχνης από την γνώση και την πράξη	377
γ) Αυτονομία και κοινωνική διάσταση της καλλιτεχνικής δημιουργίας	379
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η διαφορά της τέχνης από την επιστήμη	380
4. Η τέχνη ως πολιτιστική κατάκτηση	381
α) Η τέχνη για την τέχνη	381
β) Η τέχνη στην υπηρεσία σκοπών (ηθικών, κοινωνικο-πολιτικών κ.λπ.)	382
γ) Η τέχνη ως έκφραση και αυτοπραγμάτωση του ανθρώπου	383
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
- Η κοινωνική σημασία της τέχνης	385
Δραστηριότητες για εμπέδωση	385
δ) Προς μία ετυμολογική ανίχνευση	388
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	391

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Συνοπτική θεώρηση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας

– Ιστορικές και συστηματικές αναγνώσεις

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	394
-------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

I. Απόπειρα ορισμού της φιλοσοφίας	398
II. Η φιλοσοφία προϊόν απορίας	404
III. Κλάδοι της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας	405
Ερωτήσεις - Θέματα για αυτενέργεια	410

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ
 ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΝΟΗΤΙΚΗΣ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
 Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΥΘΟ ΣΤΟΝ ΛΟΓΟ

I. Η έννοια του μύθου	412
II. Η πνευματική επανάσταση της Ιωνίας	421
III. Κοινωνική, οικονομική και πολιτική πλαισίωση του μύθου και του λόγου	427
Ερωτήσεις - Θέματα για αυτενέργεια	438

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

1. Η σχολή της Μιλήτου	440
α) Θαλής	440
β) Αναξίμανδρος	442
γ) Αναξίμενης	445
2. Οι φιλοσοφικές σχολές της Κάτω Ιταλίας	447
1) Η σχολή του Πυθαγόρα	447
2) Η σχολή της Ελέας	449
α) Ξενοφάνης	449
β) Παρμενίδης	450
γ) Ζήνων	452
δ) Μέλισσος	453
3. Η σχολή της Εφέσου	453
- Ηράκλειτος	453
4. Συνδυαστικοί φιλόσοφοι	455
α) Εμπεδοκλής	456
β) Αναξαγόρας	458
γ) Λεύκιππος - Δημόκριτος	461
Επίμετρο	464

<i>Περιεχόμενα</i>	17
5. Η σοφιστική	465
– Προς την διαμόρφωση μιας πρώτης φιλοσοφικής ορολογίας	469
– Είναι	469
– Γένος (Οντολογικό - λογικό)	473

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΥΣΙΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

1. Η Γνωσιολογία ως φιλοσοφικός κλάδος	478
2. Η Προσωκρατική Περίοδος	480
3. Η Μετασωκρατική Περίοδος	491
4. Η Πλατωνική Γνωσιολογία	492
Δραστηριότητα 1	505
5. Η Αριστοτελική Γνωσιολογία	505
Δραστηριότητα 2	510
6. Η Σκεπτικιστική Αμφιβολία	510
Δραστηριότητα 3	514
– Σύνοψη	514
Απαντήσεις στις δραστηριότητες	516

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΥΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗΣ

– Εισαγωγικές παρατηρήσεις	520
1. Η Αριστοτελική Μεταφυσική	526
α) Η Πρώτη φιλοσοφία και η κριτική των οντολογικών θεωριών τον Πλάτωνα	526
β) Το αντικείμενο έρευνας της Πρώτης φιλοσοφίας	529
γ) Η Θεωρία περί των «δυνάμει» και «ἐνεργεία» καταστάσεων	533
δ) Η θεωρία περί του «πρώτου κινούντος ακίνητου»	536
ε) Συνοπτική παρουσίαση της αριστοτελικής Φυσικής	538

- Προεκτάσεις	541
2. Όψεις της στωικής κοσμολογίας	543
- Εισαγωγικά	543
Α) Κόσμος	544
Β) Άστρα, γαλαξίας, καιρικά φαινόμενα	553
Γ) Το στοιχείο του πυρός	557
- Συμπεράσματα	560

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

- Γενικό εισαγωγικό σημείωμα	564
1.1 Η Ηθική ως φιλοσοφικός κλάδος	565
1.2 Η διαμάχη Σοφιστών - Σωκράτη	569
Δραστηριότητα 1	575
1.3 Η Αριστοτελική Ηθική	582
Δραστηριότητα 2	585
1.4 Από την Ηθική του πολίτη στην Ηθική του προσώπου	585
Δραστηριότητα 3	589
Παράρτημα	590
- Στωική θεώρηση της Ηθικής	593
Γενικά τινά	593
Όψεις της στωικής Ηθικής	595
Εισαγωγικά	595
Α) Σκοπός - Τέλος	596
Β) Υλικά αγαθά	618
- Συμπεράσματα	632

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	637
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΟΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	655
– Η έννοια του κάλλους στον Πλάτωνα	658
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	665

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

**Συνοπτική θεώρηση της βυζαντινής φιλοσοφίας
– Ιστορικές και συστηματικές αναγνώσεις**

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	668
--------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

**ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
ΘΕΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ**

1. Πρώιμη βυζαντινή θεολογία - φιλοσοφία	673
2. Μέση βυζαντινή θεολογία - φιλοσοφία	674
3. Ύστερη βυζαντινή θεολογία-φιλοσοφία	675

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΣΧΕΣΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΤΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΣΤΟΧΑΣΜΟ	777
--------------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΛΑΤΩΝΙΣΜΟΣ - ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	829
--	-----

ΕΠΙΜΕΤΡΟ	849
-----------------------	-----

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	851
-----------------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	871
---------------------------	-----